

BÖLÜM 24

YAŞAM SONU KARARLARININ ETİK BOYUTLARI

Nesrin ÇOBANOĞLU¹

TİTHONUS GİBİ YAŞAMAK!

Önceki yıllarda BBC'de okuduğum bir makalenin başlığı son derece ilginçti.

'Hekimler, bizi Tithonus gibi yaşatmayın!'

Makalenin içeriğinde, gelişen teknoloji ile birlikte insanların evlerinde doğal biçimde ve sevdikleri insanların arasında ölemedikleri anlatılıyordu. Yaşlanıp evde ölmenin imkansızlaştığı, hastalanan insanların mutlaka hastaneye götürüldükleri ve orada yoğun bakım ünitelerinde, yeni teknolojiler eşliğinde uygulanan tedavi yöntemleri ve tıbbi uğraşlar sonucunda, insanların iyileşmesinin sağlanamadığı ama ölüm sürecinin çok uzatıldığını, bu arada hastalara gereksiz ıstırap, acı ve ağrı çektirildiğini anlatan yazar, hekimleri suçluyor ve bunu yapmamaları gerektiğini vurguluyordu. Böyle devam eden yazının sonunda yazar, 'vasiyetimdir; yaşlandığımda hastalanırsam beni asla yoğun bakım ünitesine götürmeyin' diyerek makalesini bitiriyordu. Hekimleri suçlayan ve başlığıyla ilgimi çeken yazıyı bir solukta okudum. Toplumunu yaşamın son dönemlerine ilişkin kendi kararlarını almak yönünde, tartışmaya davet ediyordu. Bu ilginç ve bazı açılardan haklı görülebilecek yazı oldukça sarsıcıydı. Bu konudaki kararlar, farklı durumlarda değişmekle birlikte, sadece hekimleri değil, toplumu oluşturan tüm bireyleri ilgilendiren yönler içermektedir.

Öncelikle Tithonus kimdir?!..

Eski Ege mitolojisinde Tithonus ile ilgili öyküyü bulup, heyecan ve ilgiyle okudum. Tanrıça Eos, diğer adıyla Aurora şafak tanrıçasıydı. Halk arasında 'gül elli tanrıça' olarak ta bilinen şafak tanrıçası oldukça güzeldi. Her gün şafakla birlikte yeryüzüne inerdi. Bir gün, bizim günümüzde Çanakkale olarak bildiğimiz yerde, o zamanlar Troya imparatorluğu olan topraklarda, şafak ile birlikte bir tepenin

¹ Prof. Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Başkanı, nesrinc@gazi.edu.tr

SONUÇ

Yaşamın son dönemlerinde, yaşamı destekleyici tedaviye başlanmaması / sonlandırılması kararlarının çok boyutlu sosyal, ekonomik ve etik sonuçları vardır. Bu tür kararlar bizleri özerkliğe saygı, yaşama saygı gibi değerlerimizi, mesleki sorumluluklarımızı, sağlık bakımının hedefleri ve öncelikleriyle ilgili inançlarımızı gözden geçirmemize, değerlendirmemize zorlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Baile WF, Beale EA. (2003). Giving bad news to cancer patients: matching process and content. *J Clin Oncol*. 2003 May 1;21(9 Suppl):49s-51s. doi: 10.1200/JCO.2003.01.169. PMID: 12743192.
- BBC News, A Point of View: The paradox of growing old, 9 Mayıs 2014 tarihli yazı, erişim adresi: <https://www.bbc.com/news/magazine-27342341>, erişim tarihi: 1.12.2022
- Bretscher, M. (2000). Caring for Dying Patients: What Is Right? *J Clin Oncol*, Jan 5 2000: 233.
- Çobanoğlu, N., Yamaç, D., (2004). Kanserli Hasta ile İletişimde Tıbbi Etik, *Mide Kanseri ve Tedavisi*, Avrupa Kitapçılık, s. s.298-306.
- Kübler-Ross E.: (1969). *On death and dying*. New york: Collier Books-Macmillan.
- Morgan E. (1990) Winter, erişim adresi: <https://www.scottishpoetrylibrary.org.uk/poem/winter-em/>, erişim tarihi: 1.12.2022
- My Sister's Keeper, 2009 yapımı film, Yönetmen Nick Cassavetes
- Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi (OVIEDO) Kanun No. 5013, Kabul Tarihi: 3.12.2003
- Hürriyet Haber, 48 saat sonra öleceğim. Kutlayalım mı?, 20 Ağustos 2016 tarihli haber yazısı, <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hayat/48-saat-sonra-olecegim-kutlayalim-mi-40202665>.
- Levy M. H. (1998). Doctor-Patient communication: The lifeline to comprehensive cancer care. *ASCO educational book*. p 195.
- Rousseau. P. (2000) Death Denial *J Clin Oncol* Dec 1 2000: 3998-3999.
- TTB (2020) Yaşamın Sonuna İlişkin Bildirge, 7.5.2020 tarihinde güncellenmiştir, erişim adresi: <https://www.ttb.org.tr/555yi49>, erişim tarihi: 1.12.2022.
- Von Roenn J. H, (2003). Von Gunten CF. Setting Goals to Maintain Hope. *J Clin Oncol*, Feb 1 2003: 570-574.